

- них вузів / А. П. Пелешук, В. Г. Передерій, М. І. Рейдерман. – К. : Здоров'я, 1993. – 104 с.
6. Пропедевтика внутрішніх хвороб / [В. М. Березов, В. М. Васильев, С. І. Дзись та ін.]. – Полтава : Допомога, 2004. – 353 с.
7. Шуліпенко І. М. Пропедевтика внутрішньої медицини. Загальна семіотика та діагностика. Навчальний посібник для студентів ВНЗ IV рівня / Шуліпенко І. М. – К. : Медицина, 2008. – 303 с.

Реферат

ОСОБЕННОСТИ ПРОФЕССИОНАЛЬНОЙ ПОДГОТОВКИ СТУДЕНТОВ-СТОМАТОЛОГОВ ПО УХОДУ ЗА БОЛЬНЫМИ ТЕРАПЕВТИЧЕСКОГО ПРОФИЛЯ В УСЛОВИЯХ КРЕДИТНО-МОДУЛЬНОЙ СИСТЕМЫ ОБРАЗОВАНИЯ

Вакалюк И. И.

Ключевые слова: уход за больными, учебный процесс, рабочая программа, Болонская система.

В работе приведены пути оптимизации преподавания предмета "Уход за больными в терапии" для студентов 2 курса стоматологического факультета по ведению больных терапевтического профиля. Показано, что организация учебного процесса по кредитно-модульной системе образования согласно требованиям Болонского процесса обеспечивает лучшее выявление знаний студентов и более предметную дифференциацию. Доказано, что неотъемлемой частью успешного проведения занятия является активное вовлечение в учебный процесс работы студента с больными, тематическое усовершенствование занятия муляжами, таблицами, стендами, создание базы ситуационных задач и вопросов для тестового контроля. Определены перспективы дальнейшего усовершенствования преподавания предмета "Уход за больными в терапии" путем внедрения игровой методики проведения занятия в виде конкурсов, викторин, деловых игр с распределением ролей.

Summary

PECULIARITIES OF PROFESSIONAL STUDENT'S TRAINING IN DENTIST NURSING OF THERAPEUTIC PATIENTS UNDER CREDIT-MODULE SYSTEM OF EDUCATION

Vakaliuk I. I.

Keywords: nursing, teaching, working program, Bologna system.

This paper presents the tendencies in the instruction of the discipline "Nursing in therapy" for 2nd-year dental students. This discipline intends to develop skills for caring of therapeutic patients. The organization of the instruction according to ECTS provides better digestion of student's knowledge and more substantive differentiation. It has been proven the active students' engagement into bed-side practice, appropriate application of waxworks, tables, stands, database creation of situational tasks and questionnaires for test control are inseparable part of successful teaching. We have determined future prospects for improving the instruction of "Nursing in therapy" by introduction of role-playing, quizzes, etc.

УДК 377.1:61

Клименко С. О.

ХІМІЧНА ОСВІТА В СИСТЕМІ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ СТУДЕНТІВ МЕДИЧНИХ ВУЗІВ

Сумський базовий медичний коледж

На підставі аналізу освітніх нормативних документів, вивчення досвіду роботи викладачів вузів та середнього медичного персоналу в лікувально-профілактичних закладах визначено місце та роль хімічної складової в системі професійної підготовки студентів. Для розв'язання поставлених завдань було використано наступні методи дослідження: - теоретичні: аналіз педагогічної та методичної літератури, дисертаційних джерел, нормативних документів, які регламентують діяльність ВНЗ I-II рівнів акредитації, систематизації й узагальнення, з метою оцінки зібраних фактів та формування висновків; - емпіричні: вивчення досвіду роботи викладачів та середнього медичного персоналу шляхом бесід, спостережень, опитування. З метою виявлення міждисциплінарних зв'язків хімії з професійними дисциплінами було здійснено порівняльний аналіз навчальних планів і змісту програм. Запропоновано дидактичні принципи організації навчання хімії в медичному вузі, які забезпечать високий науково-методичний рівень викладання та підвищать рівень успішності студентів з даної дисципліни. З'ясовано функції медичної хімії у підготовці фахівців: 1. формування предметної компетентності; 2. забезпечення наступності у формуванні та розвитку хімічних знань; 3. забезпечення теоретичної бази для вивчення професійно спрямованих дисциплін.

Ключові слова: хімічна освіта, хімічна компетентність, молодший медичний спеціаліст, інтеграційні зв'язки.

Постановка проблеми

Сьогодні стан освіти характеризується великою кількістю проблем, головною з яких є невідповідність якості підготовки фахівців сучасним вимогам. Відтак, мають місце суперечності освітнього процесу між теоретичною підготовкою фахівців та реальним станом практичної реалізації знань, яких не вистачає для того, щоб бути

конкурентоспроможним на ринку праці. Водночас, зростаюче незадоволення суспільства наданням неякісної медичної допомоги свідчить, що процес підготовки медичних фахівців, зокрема середньої ланки вимагає аналізу та визначення пріоритетних шляхів вдосконалення.

У процесі узагальнення нормативних документів, які регламентують освітню діяльність у вищих медичних навчальних закладах I-II рівнів

акредитації, дійшли висновку, що одними із чинників, які визначають якість підготовки, є зміст та організація навчально-виховного процесу. На сьогоднішній день медичні фахівці повинні володіти значним запасом спеціальних знань, уміти поповнювати, розвивати і творчо застосовувати їх у професійній діяльності. Для цього необхідна сучасна підготовка в галузі діагностики та лікування, яка базується передусім на фундаментальній підготовці з дисциплін медико-біологічного циклу. В реалізації кінцевих цілей системи вищої медичної освіти – підготовці компетентного випускника – на нашу думку, чільне місце в медичних коледжах повинно відводитись хімічній компоненті, зокрема медичній хімії.

Аналіз актуальних досліджень

Останніми роками приділяється увага різним аспектам хімічної освіти при підготовці фахівців у вищих медичних навчальних закладах, тому числі I-II рівнів акредитації. Даним проблемам присвячені наукові дослідження Дольнікової Л.В., Копетчук В.А., Люшук К.Ю., Сліпчук В.Л., Лукашук М.М., Цехмістера Я.В. та ін.

Організація навчального процесу при викладанні природничо-математичних дисциплін у вищій медичній школі III-IV рівнів акредитації зарубіжних країн була об'єктом досліджень Литвинової Т.М.. Проте, на даний час в Україні відсутні комплексні педагогічні дослідження з проблеми формування хімічної компетентності у студентів вищих навчальних закладах I – II рівнів акредитації медичного профілю, а відтак, недостатньо відображена проблематика значущості, ролі та місця хімії у підготовці молодших медичних спеціалістів. Це свідчить про те, що вивчення хімічних дисциплін в системі підготовки медичних фахівців є актуальним завданням, оскільки хімічна компетентність в медичній галузі є одним із основних шляхів досягнення повноцінного розвитку особистості та формування системи ключових компетентностей, необхідних у суспільстві.

Мета статті

На підставі аналізу освітньо-кваліфікаційних характеристик та освітньо-професійних програм зі спеціальності 5.12010101 «Лікувальна справа» та 5.12010102 «Сестринська справа» у ВНЗ I-II рівнів акредитації доцільно визначити місце хімічної компоненти та її значущість в практичній діяльності молодшого медичного спеціаліста.

Виклад основного матеріалу

Реалізації підготовки медичного спеціаліста середньої ланки, розвитку його клінічного мислення, набуття певних психологічних якостей, поряд з дисциплінами професійного спрямування сприяє включення фундаментальних дисциплін, зокрема хімічних. Як відомо, в багатьох випадках результати професійної діяльності молодших медичних працівників залежать саме від тієї специфічної компоненти професіоналізму,

що формується завдяки набуттю хімічних знань – компетенцій, і практично використовуються у складному комплексі стосунків «людина – речовина», «речовина – матеріал – практична діяльність».

Медична хімія, як невід'ємна складова загальної хімічної науки, є основою професійної медичної освіти; вона у значній мірі інтегрована у такі дисципліни, як біологія, біохімія, нормальна та патологічна фізіологія, фармакологія, гігієна харчування тощо [1]. Хімічну освіту в медичних вузах не можна розглядати відокремлено від загальної системи підготовки медичних спеціалістів. При цьому знання з хімії є підґрунтям для розуміння студентами-медиками хімічного складу лікарських речовин, розчинів, продуктів харчування та основних хімічних процесів, які протікають в живому організмі.

Як відомо, система підготовки середніх медичних спеціалістів в Україні та кваліфікаційні вимоги до них передбачали якісну практичну підготовку медсестер та фельдшерів для виконання призначень лікаря й недостатню фундаментальну підготовку з медико-біологічних дисциплін [2]. Варто зазначити, що до 2005 року державними стандартами для спеціальностей «Лікувальна справа» та «Сестринська справа у вищих медичних навчальних закладах I-II рівнів акредитації процес підготовки фахівців був розрахований на 2 та 2,5 років навчання відповідно; при цьому освітньо-професійні програми не містили хімічних дисциплін. На нашу думку, це є вкрай незрозумілим з позицій необхідності підготовки компетентного фахівця. Молодший медичний спеціаліст в умовах лікувально-профілактичних закладів та фельдшерсько-акушерських пунктів має широке коло повноважень, яке не обмежується лише виконанням інструкцій лікаря. Згідно виробничих функцій, які представлені в освітньо-кваліфікаційних характеристиках із зазначених спеціальностей, медична сестра або фельдшер також виконують функції консультанта з прийому ліків, оцінюють та забезпечують дотримання гігієнічних вимог до якості харчування, складають меню дієтичного харчування, оцінюють загальний стан та проводять огляд пацієнтів різних вікових груп, працюють з відповідним медичним обладнанням [3; 4]. З метою специфічної профілактики інфекційних хвороб в умовах поліклініки, в дитячих дошкільних закладах і школах, користуючись медичним обладнанням та відповідними біологічними засобами самостійно готують дезінфекційні, антисептичні розчини та розчини для інгаляцій, працюють із фармакологічними засобами та сумішами тощо. Також, медична сестра та фельдшер надають роз'яснення щодо схеми прийому ліків, вітамінів, інших медичних препаратів, їх потенційної побічної дії та протипоказань; функції біологічних елементів в організмі людини, їх добових потреб та продуктів харчування, за рахунок яких можна поповнити їх вміст. Вочевидь, виконуючи зазначені види дія-

льності, медичні фахівці середньої ланки мають оперувати знаннями та вміннями саме з хімії.

На сьогодні однією з рушійних сил, що визначають напрями реформаційних процесів у вищій освіті, є Болонський процес. Утворення в Європі відкритого інтелектуального простору сприяло тому, що вищі навчальні заклади України, в тому числі і медичні, стали активними його учасниками. Відповідно до положень Болонського процесу рівень освіти в Україні повинен відповідати сучасним Європейським нормам і стандартам. Відтак, наказом МОЗ України від 22.03.2004 р. № 148 "Про заходи щодо реалізації положень Болонської декларації в системі вищої медичної та фармацевтичної освіти" затверджено перелік заходів, які сприятимуть входженню України до Європейського освітнього простору [5]. Реалізація представлених заходів вбачалась і в розробці нових навчальних програм навчальних дисциплін для вищих медичних навчальних заходів I-IV рівнів акредитації, які відповідають принципам кредитно-модульної системи організації навчального процесу.

Таким чином, у світлі втілення реформ у ВНМЗ I-II з 2005 року відповідно до наказів про організацію навчального процесу із зазначених вище спеціальностей передбачено збільшення терміну навчання до 3 років, що дало змогу значно розширити можливості підготовки фахівців; при цьому до освітньо-професійних програм вперше введено курс «Медичної хімії». Структура нового навчального плану підготовки медичних сестер та фельдшерів насичена міждисциплінарними зв'язками і зорієнтована на дотримання логічної послідовності навчання. Відповідно до цього викладання хімії у вищих медичних навчальних закладах поєднує розділи біонеорганічної, фізичної та колоїдної і органічної хімії, які формують природничо-наукове мислення студентів.

Вищевказані хімічні дисципліни є професійно зорієнтованими, зміст яких визначається не лише програмою курсу, а й специфікою медичної діяльності. Медична хімія має інтегративні зв'язки безпосередньо між кожним розділом хімії та з іншими медичними та клінічними дисциплінами, що сприяє засвоєнню змістових модулів та забезпечує виконання певної сукупності завдань загально професійних дисциплін.

Безперечно, кожна конкретна галузь освіти може мати свої відмінності та особливості, які зумовлені завданнями підготовки фахівців відповідних спеціальностей. Зокрема, в медичних навчальних закладах організація навчального процесу з хімії набуває особливого значення, тому викладач повинен мати не лише глибокі предметні знання, а й бути обізнаним з нюансами практичної медицини, для того щоб навчити студентів застосовувати знання з даного предмету в своїй професійній діяльності та підготувати їх до осмисленого вивчення медичних та клінічних дисциплін.

При викладанні хімії у ВНМЗ I-II рівнів акредитації основна увага акцентується на біологічному та медичному аспектах. Відтак посилення професійної спрямованості навчального процесу з хімії в медичних навчальних закладах є ефективним дидактичним принципом, який, на нашу думку, сприяє формуванню професійної компетентності медичного спеціаліста в цілому.

З метою виявлення міждисциплінарних зв'язків було здійснено порівняльний аналіз навчальних планів і змісту програм з медичної біології, медичної екології, медичної фізики, анатомії, фізіології, фармакології, сестринської справи, анатомії, що дає підстави стверджувати, що курс хімії для медичних коледжів створює підґрунтя для вивчення інших медичних дисциплін та в значному ступеню забезпечує професійну підготовку, формуючи хімічну компетентність.

Аналіз інтеграційних зв'язків, дає підстави стверджувати, що знання з хімії використовуються для пояснення багатьох медико-біологічних явищ, фізико-хімічних процесів, екологічних проблем та дає можливість самостійно вирішувати професійні задачі. При цьому ми погоджуємось з Я.Я.Боднаром [6], що на сьогодні в медичних навчальних закладах досить слабо розвинена інтеграція між дисциплінами. На наш погляд, така ситуація склалася в результаті недооцінки значущості хімії у вивченні медичних дисциплін. Для вирішення даного питання доцільно постійно проводити співпрацю між цикловими комісіями природничих та клінічних дисциплін з метою складання тестів на визначення залишкових знань, схем логічних структур занять з урахуванням загальних «точок дотику» при вивченні дисциплін, що безумовно сприяє підвищенню рівня теоретичної бази і дозволяє оцінити важливість того або іншого розділу чи теми, врахувати дидактичні вимоги системного навчання та забезпечити високий науково-методичний рівень викладання як базових, так і професійних дисциплін.

Фундамент теоретичних основ з хімії в медичному навчальному закладі формується відповідними темами та розділами, які пояснюють явища та процеси, характерні для медичної практики. Вивчення всіх хімічних явищ, процесів та їх наслідків проектується в площину живого організму – людини. Відтак, роль хімії як одного з забезпечуючих дисциплін в системі підготовки медичного спеціаліста зумовлена значенням хімічної науки у пізнанні людини як цілісної взаємозалежної біологічної системи і сприяє формуванню ключових компетентностей та наукового підґрунтя майбутнього фахівця. У зв'язку з цим, перед викладачами медичних навчальних закладів виникає завдання реалізації компетентного підходу в навчанні хімії з метою зорієнтувати весь процес навчання на досягнення кінцевої цілі – підготовки їх до осмисленого вивчення медичних та клінічних дисциплін, а також готовності випускників застосовувати знання з хімії в

професійній діяльності. Зважаючи на те, ми розділяємо точку М.М. Левіної, Л.В. Чекарамит, І.Г. Вікулової, Н.О.Талалуєвої, В.Л.Сліпчук, О. Яремчук, Т.Івахи, Л. Копанцевої, О.Г.Кислої, І.М. Шаповникової, О.В. Олійник, Л.І. Васецької, К.С. Волкова та ін., які вважають, що при викладанні курсу хімії в підручниках, методичних рекомендаціях, навчальних посібниках тощо повинно бути постійне обґрунтування ролі, значущості, актуальності та важливості тих чи інших хімічних знань в конкретній професійній діяльності, зокрема, медичній. Ми переконані, що професійне спрямування змісту, в свою чергу, вмотивовує до пізнання, викликає інтерес та зацікавленість, заохочує до вивчення дисципліни.

Чільне місце хімії в системі підготовки середнього медичного спеціаліста визначається і тим, що значна частина професійної діяльності так чи інакше пов'язана з роботою та використанням ряду речовин у вигляді розчинів різної природи. Значущість даної теми важко переоцінити як при вивченні «Медичної хімії», так і клінічних дисциплін, в професійній діяльності та в життєвому побуті. Наприклад, знання теоретичного характеру про розчини, розчинник, розчинювану речовину, масову частку розчиненої речовини, умови розчинення речовин та способи приготування розчинів знаходить своє відображення при розв'язанні навчальних задач з «Фармакології»; суть процесу розчинення, приготування розчинів різного складу, визначення якісних та кількісних характеристик розчинів, заходи безпеки під час приготування розчинів є предметом вивчення дисципліни «Сестринська справа», які є профільними дисциплінами. У сукупності все вищеперераховане є показником загального рівня хімічної компетентності.

Аналізуючи освітньо-професійні програми та освітньо-кваліфікаційні характеристики зі спеціальності «Лікувальна справа» та «Сестринська справа», можна визначити основні функції медичної хімії у підготовці фахівців:

1. формування предметної компетентності, яка є складовою професійної компетентності в цілому;

2. забезпечення наступності у формуванні та розвитку хімічних знань при вивченні хімічних дисциплін в середньому загальноосвітньому закладі та ВМНЗ I-II рівнів акредитації;

3. забезпечення теоретичної бази для вивчення професійно спрямованих дисциплін;

Висновки

З розглянутого можна зробити висновки, що хімія в медичному навчальному закладі I-II рівня акредитації перш за все є стрижнем у подальшому вивченні медичних та клінічних дисциплін. По - друге, в зв'язку з тим, що хімія є компонентом спеціальних медичних дисциплін, вона забезпечує послідовність та наступність в організації навчального процесу хімії в школі та вузі при вивченні професійних та фармацевтичних дисциплін. Хімічні знання сприяють розумінню наукової картини природи.

З огляду на викладене вище можемо стверджувати, що хімічна освіта в медичних коледжах доповнює й поглиблює професійну підготовку фахівців, разом з тим задовольняючи як особисті освітні, так і практичні запити та інтереси.

Література

1. Литвинова Т.Н. Теория и практика интегративно-модульного обучения общей химии студентов медицинского вуза : дис. ... доктора педагогических наук : 13.00.02 / Литвинова Т.Н. – М., 2003. – 499 с.
2. Паласюк Г.Б. Деякі аспекти підготовки медичних сестер у контексті неперервної ступеневої освіти [Електронний ресурс] / Г.Б.Паласюк. – Режим доступу до статті: http://intranet.tdmu.edu.ua/data/kafedra/journals/education/2010_3/all.pdf.
3. Галузевий стандарт вищої освіти України. Освітньо-кваліфікаційна характеристика молодшого спеціаліста. Спеціальність 5.12010102 «Сестринська справа». – К. : Міністерство освіти і науки України, 2011. – 71 с.
4. Галузевий стандарт вищої освіти України. Освітньо-кваліфікаційна характеристика молодшого спеціаліста. Спеціальність 5.12010101 «Лікувальна справа»: К., Міністерство освіти і науки України, 2011. – 71 с.
5. Про внесення змін та доповнень до Рекомендацій щодо розроблення навчальних програм навчальних дисциплін : наказ Міністерства охорони здоров'я від 12.10.2004 N 492.
6. Боднар Я.Я. Аналіз ефективності проведення практичних занять з патоморфології в умовах кредитно-модульної системи [Електронний ресурс] / Я.Я.Боднар. – Режим доступу до статті: http://intranet.tdmu.edu.ua/data/kafedra/journals/education/2010_3/all.pdf.

Реферат

ХИМИЧЕСКОЕ ОБРАЗОВАНИЕ В СИСТЕМЕ ПРОФЕССИОНАЛЬНОЙ ПОДГОТОВКИ СТУДЕНТОВ МЕДИЦИНСКИХ ВУЗОВ

Клименко С.А.

Ключевые слова: химическое образование, химическая компетентность, младший медицинский специалист, интеграционные связи.

В результате анализа образовательных нормативных документов, изучения опыта работы преподавателей вузов и младшего медицинского персонала в лечебно-профилактических заведениях определено роль и значение химической составляющей в профессиональной подготовке студентов. Для решения поставленных задач были использованы следующие методы исследования: - теоретические: анализ педагогической и методической литературы, диссертационных исследований, нормативных документов, которые регламентируют учебный процесс ВМУЗ I-II уровней акредитации; систематизации и обобщения, с целью собрания фактов и формирования определенных выводов; - эмпирические: изучение опыта работы преподавателей и младшего медицинского персонала. С целью определения междисциплинарных связей химии с профессиональными дисциплинами был произведен сравнительный анализ учебных планов и содержания программ. Предложены дидактические принципы организации обучения химии в медицинском вузе, которые обеспечат высокий научно-методический уровень преподавания и повысят уровень успеваемости студентов по данной дисциплине. Определены функции медицинской химии в подготовке специалистов: 1. формирования предметной компетентности; 2. обеспечение преемственности в формировании и развитии химических знаний; 3. обеспечение теоретической базы для изучения профессионально-направленных дисциплин.

Summary

INSTRUCTION IN CHEMISTRY AS A COMPONENT IN THE STRUCTURE OF UNDERGRADUATE MEDICAL COURSE

Klymenko S.A. .

Key words. Instruction in chemistry, competence in chemistry, junior medical professional, integrated links.

The analysis of educational normative documents, studying the experience of university instructors and junior medical personnel of health care institutions have enabled to determine the significant place and the role of chemistry component in the structure of undergraduate medical course. We applied the following methods of investigation as theoretical including the analysis of specialized pedagogical literature, theses, normative documents regulating the activity of higher educational establishments; generalization aimed to collect material and summarizing, and empirical methods for studying the tutorial experience through interviews, observations, surveys. In order to identify interdisciplinary connections of chemistry with other professional-oriented disciplines we applied comparative analysis of the curricula and syllabi content. This has allowed us to suggest didactic principals for chemistry instruction at high medical schools which will ensure high scientific and methodological quality of the training and will improve students' academic progress on the discipline. The functions of medicinal chemistry in medical training consists in the development of the subject competence; in ensuring the sequence of knowledge in chemistry formation and development.

УДК 616-08:614.253.83

Кострікова Ю. А.

ПИТАННЯ ВЗАЄМОДІЇ ЛІКАРЯ І ПАЦІЄНТА В ПРОЦЕСІ ТЕРАПІЇ

Вищий державний навчальний заклад України «Українська медична стоматологічна академія», м. Полтава

Проблема відмови хворого від лікування, а також недотримання схеми лікування здавна стоїть перед лікарями різних спеціальностей. Існує багато вітчизняних та іноземних публікацій, в яких спеціалісти прагнуть викласти основні причини цього явища. В останній час, коли розвинутою є робота з джерелами іноземної літератури, на конгресах і конференціях, при опрацюванні публікацій в обіг вводиться велика кількість слів іношомовного походження. Але, нажаль, вони іноді використовуються не зовсім коректно. В статті наводяться значення термінів іношомовного походження «комплаєнс», «адгеренс» та «конкорданс» що описують взаємодію в процесі лікування хворого, а також можливі причини недотримання хворими схем лікування, призначених лікарями.

Ключові слова: комплаєнс, адгеренс, конкорданс, пацієнт, лікар.

Робота є власною ініціативою автора

Проблема відмови хворого в лікуванні, а також недотримання схеми лікування здавна стоїть перед лікарями різних спеціальностей. Існує багато вітчизняних та іноземних публікацій, в яких спеціалісти прагнуть викласти основні причини цього явища. В останній час, коли розвинутою є робота з джерелами іноземної літератури, на конгресах і конференціях, при опрацюванні публікацій в обіг вводиться велика кількість слів іношомовного походження. Але, нажаль, вони іноді використовуються не зовсім коректно. Такими термінами, що описують взаємодію в процесі лікування хворого є «комплаєнс», «адгеренс» та «конкорданс».

Терміни «комплаєнс», «адгеренс» в наш час набули широкого розповсюдження і доволі часто зустрічаються в літературі. Різниця між цими поняттями є доволі суттєвою, але пояснень їх значення не наводиться.

Комплаєнс (від англійського compliance – дотримання) – термін, що визначає в якій мірі поведінка пацієнта відповідає рекомендаціям лікаря. Хоча це поняття широко використовується як в медичній, так і в фармацевтичній літературі, воно піддається критиці ще з 1974 року внаслідок відведення лікарю головної ролі в процесі прийому рішення відносно лікування хворого без

участі пацієнта. Комплаєнс можна розглядати як результат консультації лікаря. Таким чином, негативний комплаєнс трактується як нездатність пацієнта виконувати призначення лікаря або як девіантна поведінка хворого відносно свого стану [1].

Адгеренс (від англійського adherence – прихильність) – термін, що використовується для визначення ступеня внутрішньої готовності (прихильності) пацієнта виконувати рекомендації лікаря. Поняття було визнано багатьма клініцистами як альтернатива терміну «комплаєнс» з метою підкреслити, що пацієнт вільний самостійно вирішувати, чи необхідно слідувати вказівкам лікаря і недотримання цих рекомендацій не може бути виною хворого. Адгеренс визначає наявність комплаєнсу, як інформованої свідомої згоди пацієнта.

Конкорданс (від англійського concordance – узгодження, злагожденість, відповідність, згода) – це відносно новий термін, що використовується в основному в Англії. Значення терміну медичного конкордансу включає участь пацієнта в процесі прийняття рішення про його лікування з метою досягнення комплаєнсу, та означає, що працівники охорони здоров'я визнають право пацієнта на прийняття рішення відносно власно-